

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Natura 2000-plan 2010-2015

Havet mellem Romsø og Hindsholm samt Romsø

Natura 2000-område nr. 109
Habitatområde H93
Fuglebeskyttelsesområde F77

Kolofon

Titel:

Natura 2000-plan 2010-2015. Havet mellem Romsø og Hindsholm
samt Romsø
Natura 2000-område nr. 109
Habitatområde H93
Fuglebeskyttelsesområde F77

Emneord:

Habitatdirektivet, Miljømålsloven, målsætninger, indsatsprogram,
Natura 2000-planer, Havet mellem Romsø og Hindsholm samt Rom-
sø.

Udgiver:

Miljøministeriet, Naturstyrelsen

Ansvarlig institution:

Naturstyrelsen
C. F. Tietgens Boulevard 40
5220 Odense SØ
www.naturstyrelsen.dk

Copyright:

Naturstyrelsen, Miljøministeriet

Sprog:

Dansk

År:

2011

ISBE nr.

978-87-7091-288-4

ISBN nr.

978-87-7091-289-1

Dato:

1. december 2011

Forsidefoto: Kysten ved Romsø.

Fotograf: Erik Vinther.

Resume:

Natura 2000-plan for Havet mellem Romsø og Hindsholm samt Romsø (nr.109). Natura 2000-planen skal sikre gunstig bevaringsstatus for områdets udpegede arter og naturtyper. Området og truslerne mod de udpegede naturtyper og arter beskrives, og der fastlægges målsætninger og indsatser for naturtyperne og arterne. Der foretages en strategisk miljøvurdering af planen.

Må citeres med kildeangivelse

Indhold

Forord	4
Natura 2000-planlægning	5
<i>Natura 2000-planen er bindende for myndighederne</i>	5
Områdebeskrivelse	7
Trusler mod områdets naturværdier	9
Igangværende pleje og genopretning	12
Tilstand og bevaringsstatus/prognose	13
<i>Vurdering af tilstand</i>	13
<i>Vurdering af bevaringsstatus/prognose</i>	16
Målsætning	18
<i>Overordnet målsætning for Natura 2000-området</i>	19
<i>Konkrete målsætninger for naturtyper og arter</i>	19
<i>Modstridende interesser</i>	20
Indsatsprogram	21
<i>Generelle retningslinjer</i>	22
<i>Konkrete retningslinjer</i>	22
<i>Forslag til mulige virkemidler</i>	23
Sammenhæng og synergi med vandplan	23
Strategisk miljøvurdering	24
Bilag 1 Kort over Natura 2000-områdets placering og afgrænsning	
Bilag 2 Opsummering af Natura 2000-planen og mulige virkemidler	
Bilag 3 Væsentlige naturforvaltningsmæssige opgaver	
Bilag 4 Miljørapport for Natura 2000-planen	

Foto: Claus Bjørn Larsen

Danmarks VIP-natur får egen bodyguard

Hvad har Skagens Gren, Silkeborgskovene og det Sydfynske Øhav til fælles? Eller klokkefrøen, fiskeørnen og gråsælen? De er alle en del af Danmarks særligt værdifulde natur, som vi er forpligtet til at passe godt på. Det samme gælder strandengen, højmosen og boblerevet. Natura 2000-områderne er et netværk af naturområder i EU, der indeholder særligt værdifuld natur set i et europæisk perspektiv. Natura 2000 skal sørge for, at alle 27 EU-lande drager omsorg for egne truede dyr, planter og natur.

Danmark har i alt 246 Natura 2000-områder. Hvert område får nu sin helt egen naturplan, der skal fungere som bodyguard. Det er i alt for mange år gået tilbage for naturens mangfoldighed. Nu skal planerne sørge for, at staten, kommuner og lodsejere drager omsorg for de naturtyper og plante- og dyrearter, der er truede sårbare eller sjældne i EU.

Ny natur på vej

Naturplanerne er den hidtil største naturindsats, der nogensinde er sat i værk i Danmark. Budgettet er ca. 1,8 mia. kroner og vil i stor udstrækning blive finansieret af EU's landdistriktsmidler. Den planlagte indsats dækker ca. 1.600 km², hvoraf de 40 km² er ny natur.

Der er planlagt hundredvis af nye vandhuller, som vil sikre levesteder for padder som klokkefrøen og vandsalamanderen. 200 km² løvskov skal beskyttes mod rydning, og flere hule, gamle og døde træer vil give levesteder for svampe, flagermus og insekter. Fiskeri på havet skal reguleres, så de unikke danske boblerev sikres mod at blive ødelagt af fiskeredskeer, og danske højmoser skal igen have mulighed for at få det bedre. Lige nu er de truet af udtørring og tilgroning. Med naturplanerne skal der ryddes krat og buske og gives bedre og mere naturlige vandforhold.

Tilbagegangen stoppes

Som ny miljøminister er jeg glad for, at vi nu har en plan for at stoppe naturens tilbagegang i Natura 2000-områderne. Der må ikke ske yderligere skade på naturen. Planerne har været for længe undervejs under VK-regeringen. Natura 2000-områderne blev udpeget i årene 1998-2004, og tilbagegangen skulle være standset allerede sidste år.

Danmarks nye SRSF-regering vil føre en mere aktiv og fremsynet naturpolitik. De 246 Natura-områder har nu hver en bodyguard, mens regeringen laver en plan for hele Danmark. Naturplan Danmark skal sætte ambitiøse mål – ikke blot for den natur som findes i Natura 2000-områderne, men for hele den danske natur.

Lad os så komme i gang !

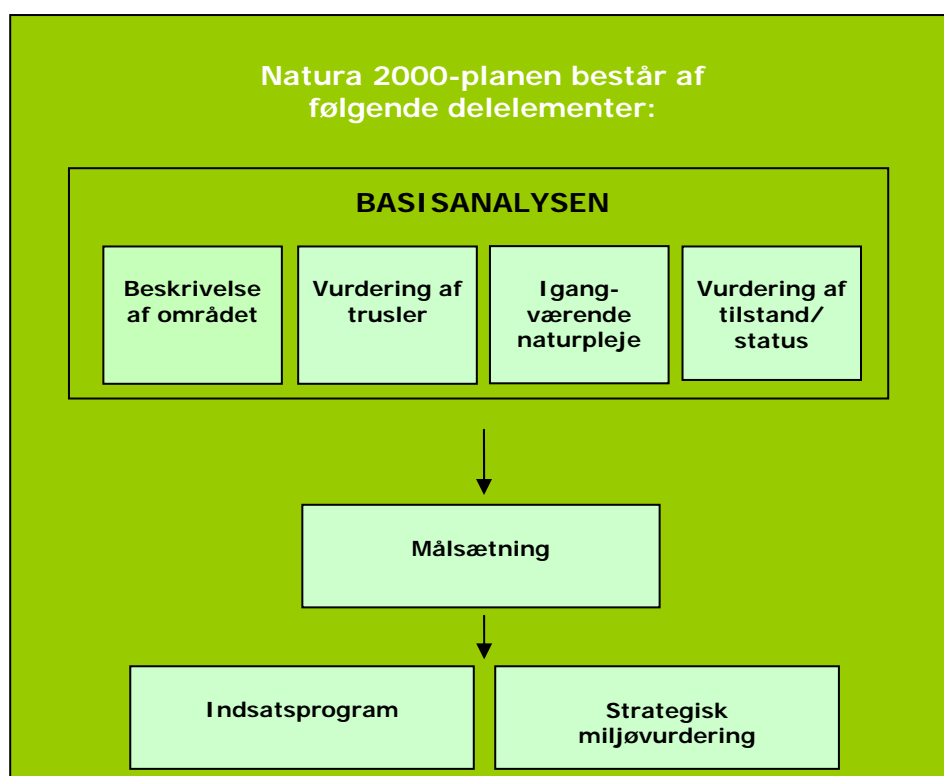
Med venlig hilsen
miljøminister Ida Auken

Natura 2000-planlægning

EU's Natura 2000-direktiver (Fuglebeskyttelses- og Habitatdirektiverne) forpligter Danmark til at gøre den nødvendige indsats for at sikre eller genoprette en række sjældne, truede eller karakteristiske naturtyper og arter. Gennem en målrettet indsats i de udpegede Natura 2000-områder bidrager Danmark til at sikre den europæiske natur og dens mangfoldighed.

Med henblik på at prioritere den nødvendige indsats udarbejder Naturstyrelsen en Natura 2000-plan, der dækker hvert af de udpegede beskyttelsesområder. Natura 2000-planen er en sammenfattende plan, som både indeholder Natura 2000-skovplan for de skovbevoksede fredskovpligtige arealer og Natura 2000-plan for øvrige områder samt arter.

Planen omfatter "udpegningsgrundlaget", dvs. de naturtyper og arter, som området er udpeget for. Natura 2000-planens indhold er vist i figur 1.

Figur 1. Opbygning af en Natura 2000-plan.

Natura 2000-planen er bindende for myndighederne

Natura 2000-planen er bindende, således at alle myndigheder i deres arealdrift, naturforvaltning eller ved udøvelse af deres beføjelser i henhold til lovgivningen i øvrigt skal lægge Natura 2000-planen til grund. Planen er vedtaget i 2011, hvorefter kommunalbestyrelserne og Naturstyrelsen udarbejder bindende handleplaner, som skal sikre gennemførelsen af Natura 2000-planen. Direkte statslig opfølgning i form af bekendtgørelser o.l. sker dog på grundlag af Natura 2000-planen. Offentlige lodsejere kan vælge at gennemføre Natura 2000-planen direkte i deres drifts- og plejeplaner.

Natura 2000-planen tilsidesætter ikke øvrig lovgivning, og den indsats, som iværksættes for at sikre planens gennemførelse, skal have de fornødne tilladelser, dispensationer m.v. på grundlag af konsekvensvurderinger mm. Der er ikke gennemført en konsekvensvurdering i henhold til habitatdirektivets artikel 6.3 af de enkelte planer, idet der ikke i planen er taget konkret stilling til forvaltningsindsatsens præcise lokalisering eller valgt forvaltningsmetoder. Der er dog i Natura 2000-planen taget stilling til afvejning mellem modsatrettede naturinteresser i de tilfælde hvor sådanne allerede på nuværende tidspunkt i planlægningen kan forudses, og hvor en sådan afvejning er forbundet med og nødvendig for forvaltningen af området. Evt. konkrete konsekvenser af denne afvejning vil blive afklaret i forbindelse med gennemførelsen af planen og valg af virkemidler.

Natura 2000-planens målsætninger er bindende og skal desuden anvendes ved konsekvensvurdering i forbindelse med myndighedsudøvelse, jf. Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 408 af 1. maj 2007 (ændret ved bekendtgørelse nr. 1443 af 11. december 2007 med senere ændringer) om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter.

Indsatsprogrammets retningslinjer er ligeledes bindende og danner grundlag for områdets handleplan og eventuelle drifts- og plejeplaner.

Natura 2000-planen koordineres med vandplanen for hovedvandopland Storebælt og bliver ligesom denne revideret hvert 6. år. De dele af Natura 2000-planen, der vedrører skovbevoksede fredskovspligtige arealer, revideres dog kun hvert 12. år.

Natura 2000-plan

Flyfoto af Romsø. Den sydvestligste del af øen består af det store strandengsområde Maden, som mod havet omgives af strandvolde. Længst mod vest findes det markante stenrev "Vestrev" (COWI).

Områdebeskrivelse

Natura 2000-området har et areal på 4.328 ha og afgrænses som vist på bilag 1. Natura 2000-området består af Habitatområde nr. H93 og Fuglebeskyttelsesområde nr. F77. På Naturstyrelsens hjemmeside www.naturstyrelsen.dk samt i figur 2 og bilag 2 er der angivet hvilke naturtyper og arter, der udgør udpegningsgrundlaget for dette område.

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 93	
Naturtyper:	Sandbanker(1110) Bugter og vige(1160) Rev (1170) Lagune(1150) Kransnålalgesø(3140) Næringsrig sø(3150) Avneknippemose(7210) Strandenge(1330) Kalkoverdrev(6210) Surt overdrev(6230) Rigkær(7230) Enårig vegetation på stenede strandvolde(1210) Flerårig vegetation på stenede strande(1220) Klinter(1230) Bøgeskove på muldbund(9130) Egeskove og blandskove(9160) Elle- og askeskove(91E0)
Arter	Marsvin (1351)

Figur 2. Naturtyper og arter der udgør udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området. Tal i parentes ved naturtyper og arter henviser til talkoder i habitatdirektivets bilag 1 og 2.

Natura 2000-plan

Natura-2000 området består af det 4.005 ha store havområde mellem Romsø og Hindsholm samt af 323 ha land, hvoraf øen Romsø udgør 109 ha.

Havområdet udgør en del af Storebælt, der er karakteriseret ved at have meget dynamiske forhold i vandmasserne, idet der foregår et møde mellem salt vand fra Kattegat og ferskere vand fra Østersøen. Havområdet er stærkt påvirket af vind, strøm og bølgepåvirkninger, og kysterosionen er tydelig både på Hindsholm og Romsø. Der findes således store forekomster af sten på lavt vand. På dybere vand findes stadig forekomster af sten, selvom en stor del af disse tidligere er blevet fjernet ved stenfiskeri. Ud for Romsøs sydvestlige spids findes det markante stenrev "Vestrev". Stenrev har et rigt dyre- og planteliv.

Hovedparten af Romsø består af moræneaflejringer fra sidste istid, og øens kyster domineres af stejle klinter og stenstrande. Romsø har en stor variation af naturtyper. Mod sydvest findes det store strandengsområde Maden, der er dannet ved marine aflejringer, mens den centrale del af øen består af skov med skovnaturtyperne bøg på muld, ege-blandskov og veludviklede elle- og askeskove. Skoven er omgivet af store kalkoverdrev med en artsrig vegetation og et enkelt rigkær. Hele øen afgræsses af dåvildt.

Naturtyperne på Romsø udgør gode ynglemuligheder for kystfugle og skovfugle.

Den vestlige del af Natura 2000-området udgør et snævert stykke land langs Hindholms kyst. Her findes en mosaik af naturtyperne strandeng, rigkær, avneknippemose og surt overdrev på højere bund.

Marsvin er generelt udbredt i farvandene rundt om Fyn med særlig hyppighed bl.a. omkring Romsø. Bestanden af marsvin i de indre danske farvande vurderes at være faldet mellem to optællinger i hhv. 1994 og 2005.

I basisanalyserne for Natura 2000-området "Havet mellem Romsø og Hindsholm samt Romsø" findes der en mere detaljeret gennemgang af området. Se www.naturstyrelsen.dk.

Natura 2000-området ligger i Kerteminde Kommune og inden for vandplanområdet hovedvandopland Storebælt.

*Romsø har en stor variation af naturtyper. På stranden og i havet omkring Romsø findes store forekomster af sten. Kalkoverdrevene, strandengene og skovnaturtyperne er veludviklede. Det giver gode muligheder for et rigt plante- og dyreliv. Romsø er således også et yndet udflugtsmål.
Foto: Lotte Knudsen.*

Trusler mod områdets naturværdier

I det følgende afsnit skal de oplyste trusler forstås som påvirkninger af naturtyper og arter, der er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området. Trusler er i den forbindelse aktuelt forekommende og konkrete påvirkningsfaktorer, der enkeltvis eller i samvirkning vil kunne forhindre, at naturtyperne og arterne opnår gunstig bevaringsstatus. Det kan dog også være potentielle påvirkningsfaktorer i det omfang, der er viden om, at påvirkningerne periodevis er forekommet i området, men aktuelt ikke er til stede. Aktuelle påvirkninger, der f.eks. reguleres internationalt eller i anden sammenhæng, og derfor ikke er et anliggende for Natura 2000-planen, kan også fremgå, men vil ikke være en del af denne Natura 2000-plans indsatsprogram.

Arealreduktion/fragmentering. Arealerne af naturtyperne og især surt overdrev er meget små, og forekomsterne ligger isolerede. Naturtypernes tilknyttede plante- og dyrearter har derved en øget risiko for at uddø, fordi de beskedne arealer på lang sigt ikke kan opretholde så mange og så store bestande af de pågældende arter, og fordi de isolerede forekomster forringer arternes spredningsmuligheder. Råstofindvinding i form af stenfiskeri har tidligere fjernet store

mængder af sten fra stenrevne og dermed reduceret revenes udbredelse, hvilket har konsekvenser for dyre- og plantelivet.

Næringsstofbelastning med kvælstof fra luften udgør en trussel mod mange af området's naturtyper. Belastningen overskrider den lave ende af tålegrænseintervallet for hele arealet af kalkoverdrev, surt overdrev, elle- og askeskov, bøg på muld og ege-blandskov. Desuden er den lave ende af tålegrænseintervallet overskredet på 5 % af arealet med rigkær. Avneknippemose er direkte påvirket af næringsstofftilførsel fra den omgivende landbrugsdrift, der også vurderes at være en trussel for området's søtyper. Vurderet ud fra kvælstofnedfaldet til de tilstødende naturtyper, er den højeste ende af tålegrænseintervallet tillige overskredet for kransnålalgesø (kalkrige søer) og rene forekomster af næringsrig sø.

Belastningen af havområderne er over de seneste årtier reduceret, men er dog fortsat så høj, at der i perioder er iltsvind i de nærliggende dybere områder af Storebælt, som påvirker bl.a. bundfaunaen og fiskebestandene negativt og dermed fødegrundlaget for marsvin. Desuden medfører næringsstofbelastningen af de marine områder fortsat en øget tilgroning med løst drivende alger, og der optræder jævnlige masseopblomstringer af planteplankton. Kystlagunerne har generelt en højere koncentration af næringsstoffer end det åbne vand, og der er ofte en meget høj planktonproduktion og dermed en ringe rodfæstet vegetation og fauna. Belastningen med næringsstoffer i vandmiljøet er nærmere beskrevet i vandplanen.

Pesticider og andre miljøfarlige stoffer tilføres fra spildevand, landbrug, havbrug, havne og skibe til havområderne og er generelt et problem for dyrelivet, der er tilknyttet de marine naturtyper. Belastningen af havet med miljøfarlige stoffer er nærmere beskrevet i vandplanen. Der er målt høje koncentrationer af miljøfarlige stoffer i marsvin fra de danske farvande sammenlignet med andre havdyr og sammenlignet med marsvin fra farvande udenfor de danske.

Tilgroning med træer, buske og høje urter er en trussel mod flere af området's naturtyper. Overdrevne er generelt fint afgræssede, men har opvækst af især buske. Der er tilgroningsproblemer i rigkærene og strandengene og i mindre omfang i avneknippemoserne.

Uhensigtsmæssig hydrologi som følge af dræning og grøftning udgør en trussel mod området's strandenge, avneknippemose og rigkær. Kun en mindre del af rigkærene viser dog tegn på sommerudtørring.

Uhensigtsmæssig drift. Dåvildtbestandens græsning kan hindre naturlig foryngelse af skovnaturtyperne. Intensiv skovdrift kan medføre, at skovnaturtyper forringes eller ødelægges. Der er i øvrigt en utilstrækkelig beskyttelse af skovnaturtyper mod bl.a. konvertering til skovtyper, der ikke er omfattet af habitatdirektivet.

Nogle forstyrrelser har en negativ effekt på marsvin ikke mindst i deres ynglesæson.

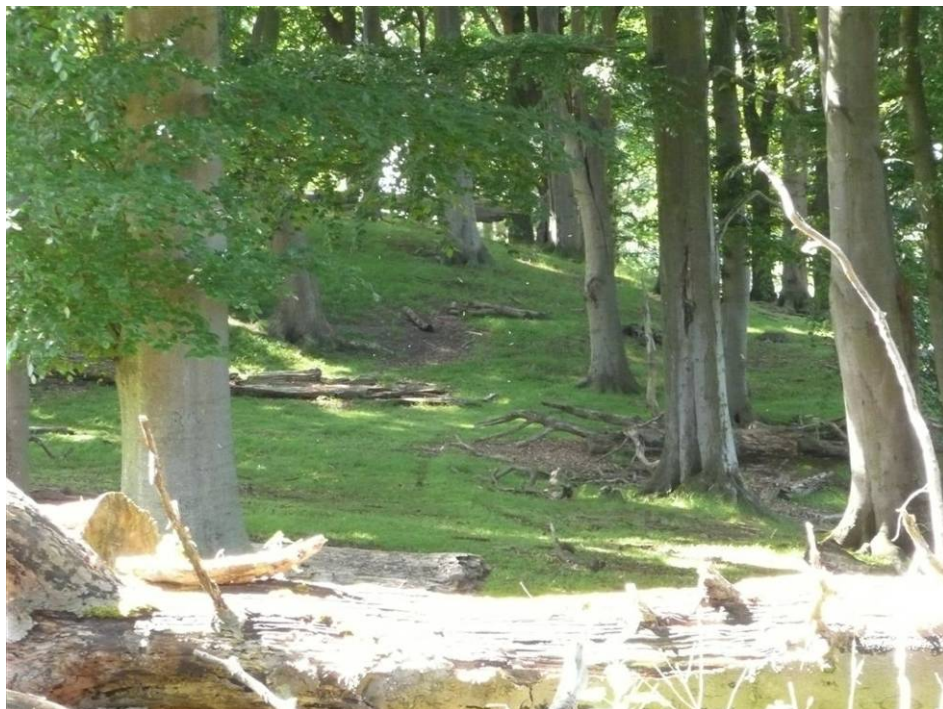

*På Romsø har der siden 1200-tallet været en fritlevende bestand af dådyr. Dyrene sørger for afgræsning af øens mange kalkoverdrev og de øvrige lys-åbne naturtyper.
Foto: Nils T. Daell Kristensen.*

Den invasive art af ribbegølle, som nu er udbredt i de indre danske farvande, er en trussel for fisk og fiskeyngel, da den dels spiser fødegrundlaget for fisk, og dels spiser fiskeæg og -larver. Der er indtil videre ikke kendskab til bekæmpelsesmetoder rettet mod denne marine art.

Fiskeri med bundslæbende redskaber, hvorved der sker en fysisk ødelæggelse, dels ved fjernelse af bundflora og bundlevende dyr, og dels ved fjernelse af hård bund, sten og skaller, er en trussel mod områdets rev og kan være en trussel mod naturtyperne sandbanker og bugter. Omfanget af det aktuelle fiskeri kendes ikke. Fiskeri er vurderet som en trussel mod marsvin, idet dyrene kan blive fanget og drukne i garnene.

Olieforurening. Området grænser op til T-ruten med intensiv skibstrafik. Rev er sårbare overfor forurening med olie mm fra udslip og grundstødte skibe.

*Dådyrene græsser Romsø effektivt, men hindrer samtidig den naturlige foryngelse af skovene. Der er indgået en 20 årig aftale med lodsejeren om græsningsskov med foryngelse ved hjælp af hegning.
Foto: Tøger Weis Stranddorf.*

Igangværende pleje og genopretning

Fyns Amt har tidligere udført rydning af træer og buske på 24 ha af Romsø, og øen afgræsses af dådyr. 57 % af hele Natura 2000-området landarealer plejes via tidsbegrænsede aftaler. Aftalerne omfatter ca. 38 % af strandene, 71 % af kalkoverdrevene samt størstedelen af de øvrige naturtyper.

40 ha af Romsø er fredet. I fredningen indgår bl.a. bestemmelser om, at skoven kun må forynges med danske løvtræer. Der er desuden indgået en 20-årig plejeaftale om græsningsskov med foryngelse ved hjælp af hegning.

I 1995 blev der oprettet et reservat efter naturbeskyttelsesloven på det sydvestlige hjørne af Romsø med adgangsforbud 1. april til 15. juli.

*På Romsø ses veludviklede kalkoverdrev, der er præget af græssende dådyr med bidformede buske og tuer af gul engmyre. Det er nødvendigt at udføre regelmæssige rydninger af træer og buske, ellers gror overdrevene til.
Foto: Leif Bisschop-Larsen.*

Tilstand og bevaringsstatus/prognose

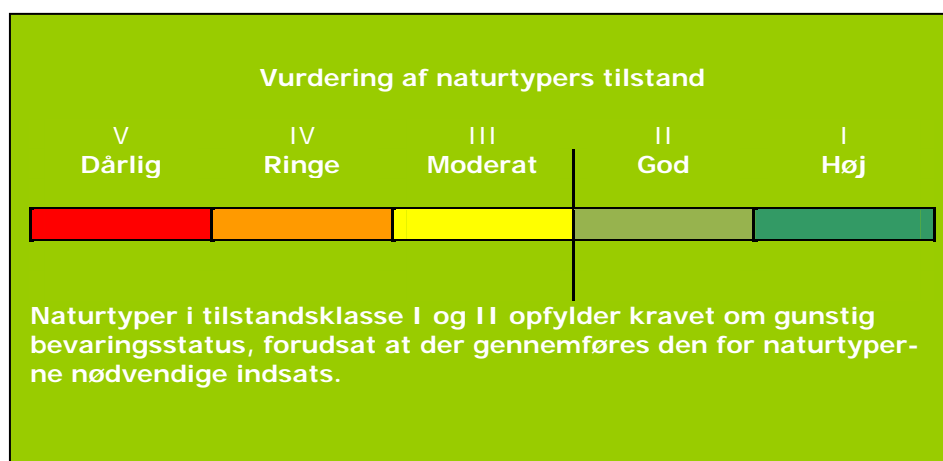
For nogle naturtyper er der udviklet et system til vurdering af den enkelte naturtypes aktuelle *tilstand*, som er et udtryk for typens aktuelle naturindhold og en række andre målbare faktorer.

Bevaringsstatus for naturtyper og arter er derimod en vurdering af, hvordan deres tilstand vil være i fremtiden, såfremt der ikke sker ændringer i udnyttelsen og i de trusler, der eksisterer i dag. Der er således tale om en *prognose* for arternes og naturtypernes udviklingsretning. I de følgende afsnit er der nærmere beskrevet tilstand og bevaringsstatus/prognose for områdets naturtyper.

Vurdering af tilstand

Der er foretaget en vurdering af tilstanden af 23 lysåbne naturtyper og 10 skovtyper, der er kortlagt i basisanalyserne. Desuden er tilstanden vurderet for udvalgte forekomster af 5 søtyper. Vurderingen bygger på et system, der inddeler forekomster af Habitatdirektivets naturtyper i 5 tilstandsklasser (figur 3), hvor I (høj) er bedst og V (dårlig) er værst. Som led i beregningen af tilstanden beregnes både et artsindeks, baseret på indholdet af plantearter i en cirkel med ra-

dius på 5 m og et strukturindeks, baseret på vegetationshøjden, opvækst af vedplanter, forekomst af drænggrøfter m.m. For skovnaturtyperne baseres strukturindeks bl.a. på omfang af jordbearbejdning, afvandingsforhold, forekomst af invasive arter og trækronernes lagdeling i forskellige etager.

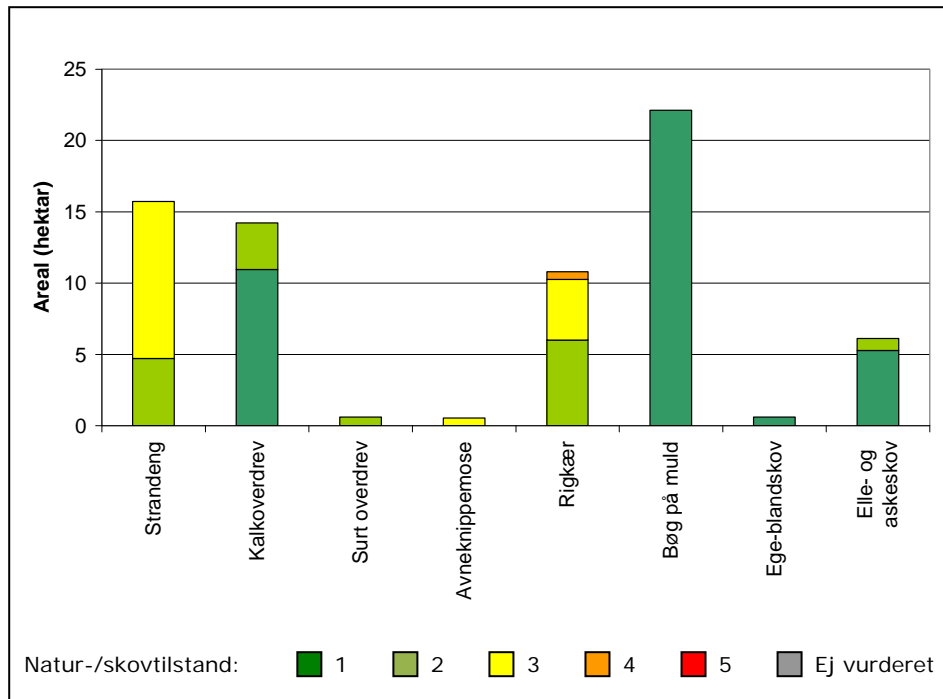

Figur 3. Tilstandsklasser for naturtyper.

Strukturindeks og artsindeks for den enkelte naturtype vægtes sammen til naturtypens tilstandsklasse på arealet. Et højt strukturindeks kombineret med et lavt artsindeks viser, at naturarealet har forudsætninger for et højt naturindhold, men at de karakteristiske arter ikke er til stede. Et højt artsindeks kombineret med et lavt strukturindeks kan anvendes som et redskab til at lokalisere artsrige forekomster med et stort behov for pleje eller anden indsats.

I figur 4 er vist natur/skovtilstanden for Natura 2000-områdets naturtyper. Kun en mindre del af vandhullerne er tilstandsvurderet og er derfor ikke medtaget i figuren.

Natura 2000-plan

Figur 4. Natur/skovtilstand for de af Natura 2000-områdets naturtyper, som er tilstandsvurderet.

I Natura 2000-området er der kortlagt i alt 16 ha strandeng. Heraf er ca. 5 ha vurderet til naturtilstand II og 11 ha til naturtilstand III. Strandengene er forholdsvis artsfattige og præget af tilgroning.

Der er kortlagt i alt 14 ha kalkoverdrev. Hele arealet er vurderet til naturtilstand II og klasse I ud fra naturtypens strukturer.

Hele arealet af surt overdrev (0,6 ha) samt godt halvdelen af de knap 11 ha rigkær er vurderet til naturtilstand II, mens arealet med avneknippemose (0,5 ha) og knap halvdelen af rigkærsarealet er vurderet til naturtilstand III-IV. Der er store tilgroningsproblemer i rigkærene.

Der er desuden kortlagt 28,8 ha skovnaturtyper. Hele arealet af bøg på muld (22,1 ha) er vurderet til skovtilstandsklasse I (strukturklasse I og artsklasse III). De 0,6 ha ege-blandskov er vurderet til skovtilstandsklasse I (strukturklasse I og artsklasse II). Af de 6,1 ha elle- og askeskov er 5,3 ha vurderet til skovtilstand I og 0,8 ha til skovtilstandsklasse II (hele arealet er i strukturklasse I, 1,9 ha er i artsklasse I og 4,2 ha er i artsklasse II).

Der er kortlagt og tilstandsvurderet i alt 2 (0,11 ha) næringsrige søer ud af potentielt 27 søer (3 ha) i området. For næringsrig sø er hele arealet vurderet til naturtilstandsklasse II.

Natura 2000-plan

Se kort med tilstandsvurdering af de enkelte forekomster i Natura 2000-området på www.naturstyrelsen.dk under "Se på kort".

Der er endnu ikke udviklet et system til vurdering af tilstanden for en række lysåbne naturtyper, marine naturtyper, større søer, vandløb samt fugle og andre arter.

Vurdering af bevaringsstatus/prognose

Miljømålsloven og skovloven fastsætter som et overordnet mål, at naturtyper og arter, som Natura 2000-områderne er udpeget for, skal have en gunstig bevaringsstatus. Gunstig bevaringsstatus er defineret i Habitatdirektivet (figur 5).

Gunstig bevaringsstatus

En naturtypes "bevaringsstatus" anses for "gunstig", når

- det naturlige udbredelsesområde og de arealer, det dækker inden for dette område, er stabile eller i udbredelse, og
- den særlige struktur og de særlige funktioner, der er nødvendige for dets opretholdelse på langt sigt, er til stede og sandsynligvis fortsat vil være det i en overskuelig fremtid, samt når
- bevaringsstatus for de arter, der er karakteristiske for den pågældende naturtype, er gunstig

En arts "bevaringsstatus" anses for "gunstig", når

- data vedrørende bestandsudviklingen af den pågældende art viser, at arten på langt sigt vil opretholde sig selv som en levedygtig bestanddel af dens naturlige levesteder, og
- artens naturlige udbredelsesområde hverken er i tilbagegang, eller der er sandsynlighed for, at det inden for en overskuelig fremtid vil blive mindsket, og
- der er og sandsynligvis fortsat vil være et tilstrækkeligt stort levested til på langt sigt at bevare dens bestande

Figur 5. Habitatdirektivets definition af gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau for naturtyper og arter.

Gunstig bevaringsstatus skal generelt opnås inden for hver af Danmarks to biogeografiske regioner, nemlig den kontinentale og den atlantiske region. Gunstig bevaringsstatus skal dog ifølge EU's vejledning til direktivets artikel 6 også anvendes på de enkelte Natura 2000-områder, men der findes ingen retningslinjer for, hvorledes denne vurdering skal foretages. Den første Natura 2000-plan laves på grundlag af tilgængelig viden og derfor alene ud fra en prognose for de enkelte naturtypers og arters udvikling.

Prognosen for de kortlagte naturtyper er bestemt ud fra deres natur/skovtilstand og de aktuelle trusler og inddeles i *gunstig* eller *ugunstig prognose*. Naturtyper i tilstandsklasse I (høj tilstand) eller II (god tilstand) har en gunstig prognose, hvis det vurderes, at tilstanden også kan opretholdes på langt sigt. I mange tilfælde forudsætter det, at der gennemføres den for naturtyperne nødvendige indsats i form af naturpleje, begrænsning af næringsstofftilførsel, forbedring af hydrologiske forhold m.m.

Prognosen for de øvrige naturtyper og alle arterne er baseret på den bedste tilgængelige viden. Her benyttes begreberne *vurderet gunstig*, *vurderet ugunstig* og *ukendt prognose*.

I Natura 2000-området er der foretaget følgende vurdering af prognosen for naturtyper og arter:

Prognosen er ugunstig eller vurderet ugunstig for:

- *Kransnålalgesø og de kortlagte forekomster af næringsrig sø pga., at kvælstof-depositionen vurderes at overskride den højeste ende af tålegrænseintervallet.*
- *Sandbanke, bugt og rev pga. generel tilførsel af næringsstoffer og miljøfarlige stoffer. For rev desuden som følge af reduceret udbredelse og fiskeri med bundsløbende redskaber.*
- *Strandeng pga. tilgroning og uhensigtsmæssige vandstandsforhold.*
- *Kalkoverdrev og surt overdrev pga. at kvælstof-deposition, overskrider laveste ende af tålegrænseintervallet og tilgroning.*
- *Avneknippemose (kalkrige moser) pga. tilførsel af næringsstoffer fra tilstødende landbrugsarealer og tilgroning.*
- *Rigkær pga. tilgroning og uhensigtsmæssige vandstandsforhold.*
- *Skovnaturtyperne, fordi kvælstof-depositionen overskrider laveste ende af tålegrænseintervallet.*
- *Marsvin bl.a. som følge af bifangster i fiskenet.*

Prognosen er ukendt for:

- *Lagune pga. manglende kortlægning.*
- *Strandvold med enårige planter, strandvold med flerårige planter, kystklint/klippe pga. manglende kortlægning.*

*Stenrevene ved Romsø har et rigt dyre- og planteliv.
Foto: Michael Bo Rasmussen.*

Målsætning

Det overordnede mål er at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, der udgør udpegningsgrundlaget i de enkelte Natura 2000-områder (jf. dog nedenfor om eventuelle modstridende interesser).

Der opstilles en **overordnet målsætning** for området. Den overordnede målsætning angiver det overordnede sigte for, hvorledes området skal udvikle sig både for at sikre områdets integritet og en gunstig bevaringsstatus for arter og naturtyper. Målsætningen skal endvidere fremhæve de naturtyper og arter, der udgør den største arealandel af området, og endelig fremhæves forekomster af naturtyper og arter, der har stor vigtighed på nationalt og/eller biogeografisk niveau. En vurdering af denne betydning foretages efter følgende kriterier:

- Stort areal, levested eller bestand
- Få forekomster
- Truede naturtyper og arter
- Særlige danske ansvarsområder

Der opstilles desuden mere **konkrete målsætninger**, der fastlægger de langsigtede mål for udviklingen i areal og tilstand for de enkelte naturtyper og arters levesteder. Målfastsættelsen tager udgangspunkt i den tilstand, som er vurderet for naturtyper og arters levested efter tilstandsvurderingssystemet. Hvor der ikke er udviklet et

sådant system, skal gunstig bevaringsstatus sikres eller genoprettes på baggrund af bedste faglige viden. Da der endnu ikke er udviklet et tilstandsvurderingssystem til brug for vurdering af areal og tilstand af levestederne for fuglearterne, er fastsættelse af målsætningen for de enkelte fuglearter på udpegningsgrundlaget sket på baggrund af en vurdering af, om størrelsen og kvaliteten af levestedet kan rumme bestanden, og ikke på om bestanden rent faktisk er til stede.

Såvel overordnet målsætning som de konkrete målsætninger rækker ud over 1. planperiode og beskriver en tilstand, der tager hensyn til potentialet i de lokale naturforhold. Målsætningerne afspejler desuden en afvejning af eventuelle modstridende interesser efter retningslinjer angivet i By- og Landskabsstyrelsen 2009: "Retningslinjer for den statslige Natura 2000-planlægning: Målfastsættelse og indsatsprogram".

Overordnet målsætning for Natura 2000-området

I Havet omkring Romsø og Hindsholm samt Romsø er der specielt fokus på kalkoverdrev, surt overdrev og rigkær, der er truede naturtyper. Der er desuden fokus på avneknippemose og lagune, der er prioriterede naturtyper. Der er ligeledes fokus på stenrevne, som er vigtige for havets plante- og dyreliv.

- *Det overordnede mål for området er at:
De marine naturtyper vil opnå en god vandkvalitet med veludviklet fauna og bundvegetation, som bl.a. kan sikre fødegrundlaget for marsvin, der har levested her.*

De lysåbne naturtyper samt skovnaturtyperne sikres en god høj naturtilstand, og naturtypernes forekomster udvides og gøres mere sammenhængende om muligt. De meget artsrige kalkoverdrev og rigkær prioriteres højt, og deres samlede arealer øges.

Områdets økologiske integritet sikres i form af en for naturtyperne hensigtsmæssig drift/pleje og hydrologi, en lav næringsstofbelastning og gode sprednings- og etableringsmuligheder for arterne.

Skovnaturtyperne sikres en gunstig bevaringsstatus ved passende pleje for at give mulighed for foryngelse.

Konkrete målsætninger for naturtyper og arter

Der opstilles følgende konkrete målsætninger, som fastlægger de langsigtede mål for naturtyper og arter i Natura 2000 området:

- *Naturtyper og arter skal have en gunstig bevaringsstatus.*
- *For naturtyper, der er vurderet til natur/skovtilstandsklasse I eller II og gunstig prognose skal udviklingen i deres areal og tilstand være stabil eller i fremgang.*

- *For naturtyper, der er vurderet til natur/skovtilstandsklasse III-V og/eller ugunstig prognose skal udviklingen i deres natur/skovtilstand være i fremgang, således at der opnås natur/skovtilstand I-II og gunstig bevaringsstatus, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed dertil. Det samlede areal af naturtypen skal være stabilt eller i fremgang, hvis naturforholdene tillader det. Navnlig for skovnaturtyperne kan der være tale om en dynamisk situation, hvor det ikke nødvendigvis er de samme forekomster, der over tid bidrager til arealmålet.*
- *For naturtyper og arter uden tilstandsvurderingssystem og/eller med en ukendt prognose er målsætningen gunstig bevaringsstatus. For arterne betyder det, at tilstanden og det samlede areal af levestederne stabiliseres eller øges, således at der er grundlag for levedygtige bestande.*
- *Naturtypeforekomster i artsklasse I målsættes til tilstandsklasse I og skal søges udvidet/sammenkædet, hvis de naturgivne forhold gør det muligt.*
- *Arealet med kalkoverdrev og rigkær udvides med hhv. ca. 16 ha (fortsat afgræsning af omlagt agerjord) og ca. 2 ha, således at de nuværende forekomster om muligt udvides og sammenkædes. Arealet med surt overdrev og avneknippemose øges, hvis det naturmæssigt er muligt.*
- *Kalkoverdrevene på Romsø målsættes til høj naturtilstand, da de både er meget artsrige og i forvejen har en høj naturtilstand.*
- *Området sikres som et af landets vigtige kerneområder for marsvin med gode yngle- og fourageringsmuligheder.*

Modstridende interesser

En målsætning om gunstig bevaringsstatus for en bestemt naturtype kan indebære en nedprioritering af en anden naturtype, og det er nødvendigt at foretage et valg.

Rigkær har på nationalt og regionalt niveau haft en stor tilbagegang, og i Danmarks afrapportering til EU vurderes naturtypens bevaringsstatus at være ugunstig. I bilag 2 i By- og Landskabsstyrelsen 2009: "Retningslinjer for den statslige Natura 2000-planlægning: Målfastsættelse og indsatsprogram" er rigkær opført som truet naturtype. Der vil derfor blive gjort en indsats for at øge arealerne af bl.a. denne naturtype.

I Natura 2000-området er der gode muligheder for at genskabe nogle af de tidligere forekomster af rigkær ved vandstandshævning i enge og på agerjord i inddæmmede arealer og ved rydning af sumpskove.

Hensynet til at skabe større sammenhængende arealer med rigkær prioriteres frem for en bevaring af eventuelle forekomster af unge elle- og askeskove, der er opstået ved tilgroning af tidligere lysåbne

enge og moser. Gamle og veludviklede forekomster af elle- og askeskovene skal dog som hovedregel bevares. Rydning af elle- og askeskovene til genskabelse af rigkær kan ske under forudsætning af, at arealet af skovnaturtypen opretholdes på nationalt biogeografisk niveau.

Bestanden af dådyr foretager en god afgræsning af kalkoverdrev, men kan forhindre en naturlig foryngelse af skovnaturtyperne. Der er indgået en 20-årig aftale med lodsejeren om græsningsskov, hvilket prioriterer afgræsning af overdrevene.

Indsatsprogram

Opfyldelsen af Habitat- og Fuglebeskyttelsesdirektivernes krav om gunstig bevaringsprognose er en opgave som strækker sig over lang tid og kræver en omfattende indsats over flere planperioder. Det er derfor nødvendigt at prioritere indsatsen i den enkelte planperiode. Den nationale prioritering af indsatsen i 1. planperiode er formuleret i 4 sigtelinjer, som lægger niveauet for indsatsen i planperioden. Sigtelinjerne er beskrevet i bilag 3.

Indsatsprogrammet der bygger på de 4 sigtelinjer beskriver indsatsen i den første planperiode 2010-2015 (for skovbevoksede fredskovs-pligtige arealer dog frem til 2021).

Indsatsprogrammet består af en række **generelle retningslinjer**, som skal sikre den eksisterende naturtilstand. De generelle retningslinjer gælder for alle arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget, og den nødvendige indsats vil efterfølgende blive konkretiseret i de kommunale/statslige handleplaner.

Indsatsprogrammet består desuden af en række **konkrete retningslinjer**, som skal sikre små naturarealer, ubeskyttede naturarealer og særligt truede arter og naturtyper. De konkrete retningslinjer giver en nærmere beskrivelse af den indsats, som i disse særlige tilfælde skal indarbejdes i de kommende handleplaner.

Indsatsprogrammet indeholder ikke bindende krav til kommunernes, Naturstyrelsens eller andre offentlige lodsejeres brug af de virkemidler og tiltag, som skal sikre den nødvendige indsats. Tiltag prioriteres og konkretiseres i handleplanerne eller i andre opfølgende tiltag.

Indsatsprogrammet for Natura 2000-området omfatter nedenstående generelle og konkrete retningslinjer, som tillige er vist oversigtligt i bilag 2.

Generelle retningslinjer

Indsatser efter sigtelinje 1. Areal og tilstand af udpegede naturtyper må ikke gå tilbage eller forringes.

- 1.1 *Reduktion af kvælstof-deposition fra luften på områdets habitatnaturtyper sker ved administration af husdyrgodkendelsesloven der med ændringen af 10. februar 2011 har fastlagt et særligt beskyttelsesniveau af hensyn til bevaringsmålsætningen i Natura 2000-planlægningen. Den øvrige tilførsel af næringsstoffer til typerne reduceres, herunder fra dræntilløb og fodring. For marine naturtyper, større søer og vandløb reguleres tilførslen af næringsstoffer via vandplanlægningen.*
- 1.2 *Miljøfarlige stoffer i de marine naturtyper håndteres via vandplanlægningen.*
- 1.3 *Der sikres den for naturtyperne mest hensigtsmæssige hydrologi i strandeng og rigkær. Det undersøges nærmere, hvor der er behov for at skabe en mere hensigtsmæssig hydrologi i skovnaturtyperne.*
- 1.4 *De lysåbne terrestriske naturtyper sikres en hensigtsmæssig ekstensiv drift og pleje. Skovnaturtyperne skal sikres en skovnaturtypebevarende drift og pleje. I særlige tilfælde kan permanent ophør af drift i skovnaturtyper (urørt skov) være nødvendig for at opfylde direktivforpligtelsen primært på arealer, som i forvejen i en længere periode har haft minimal eller ingen hugst.*
- 1.5 *For marsvin sikres, at projekter og aktiviteter ikke har væsentlige påvirkninger på forekomsten i området.*
- 1.6 *For de marine naturtyper sikres det, at projekter og aktiviteter ikke skader lokaliteten.*

Konkrete retningslinjer

Indsatser efter sigtelinje 2. Små og fragmenterede habitatnaturtyper, som ikke kan opretholdes ved drift af det nuværende areal alene, sikres ved arealudvidelse, sammenkædning af arealer, pleje af naboarealer og/eller etablering af spredningskorridorer.

- 2.1 *Forekomsterne af kalkoverdrev, surt overdrev, avneknippemose og rigkær udvides og sammenkædes, hvor det naturmæssigt er muligt.*

Indsatser efter sigtelinje 3. Naturtyper, som ikke er beskyttet af natur- og miljølovgivningen skal sikres.

- 3.1 *Skovnaturtyper sikres. Der kan dog være tale om en dynamisk situation, hvor det ikke nødvendigvis er de samme forekomster, der over tid bidrager til sikring af en skovnaturtype.*

- 3.2 *Konstaterede forekomster af habitatnaturtyper, der ikke er omfattet af lovgivningen, skal sikres mod ødelæggelse.*
- 3.3 *Der sikres beskyttelse mod ødelæggelse af rev.*

Indsatser efter sigtelinje 4. Der skal gøres en særlig indsats for naturtyper, hvis biogeografiske status er i fare for at blive alvorligt forringet i 1. planperiode.

- 4.1 *Arealet med kalkoverdrev og rigkær øges i størrelsesordenen hhv. 12-16 ha og 1-2 ha. Desuden øges arealet med surt overdrev, hvis det naturmæssigt er muligt.*

Forslag til mulige virkemidler

Kommunerne, Naturstyrelsen og andre offentlige lodsejere/myndigheder udarbejder handleplaner, vælger virkemidler og foretager den konkrete forvaltning indenfor rammerne af indsatsprogrammet. Mulige virkemidler nævnt i bilag 2 skal derfor betragtes som eksempler på, hvorledes indsatsprogrammet kan gennemføres.

Sammenhæng og synergi med vandplan

Natura 2000-planen er koordineret med vandplanen. Ifølge Vandrammedirektivet må tilstanden af vandområderne ikke forringes, og vandplanens indsatsprogram vil generelt forbedre den eksisterende vandkvalitet i større søer, vandløb, fjorde og kystvande. Forbedringen sker ved reduktion i tilførslen af næringsstoffer og miljøfarlige stoffer samt stedvis sikring af en mere naturlig hydrologi i ådale. Vandplanen vil desuden forbedre de fysiske forhold og sikre kontinuiteten på udvalgte vandløbsstrækninger. Disse indsatser forventes i de fleste tilfælde at bidrage til at forbedre tilstanden i de vandafhængige habitatnaturtyper og i levestederne for de arter, der er tilknyttet vand.

Der er gode muligheder for at opnå andre synergieffekter mellem de 2 planer, men i enkelte tilfælde kan der opstå konflikter, f.eks. hvor indsats efter vandplanen medfører oversvømmelser af habitatnaturtyper eller levesteder for arter.

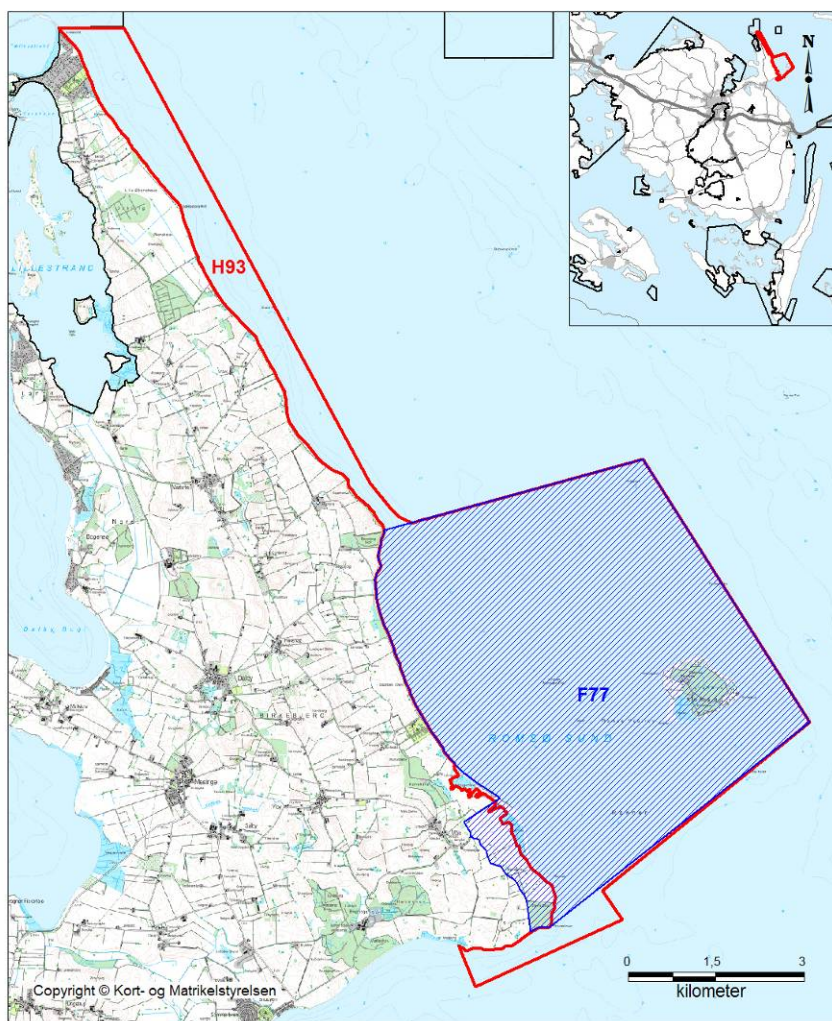
Planlagt indsats efter vandplanen, der kan påvirke udpegningsgrundlaget i et Natura 2000-område væsentligt, skal konsekvensvurderes i henhold til habitatdirektivets artikel 6, stk. 3. Indsatsen kan i givet fald kun gennemføres, hvis det på grundlag af bedste faglige viden dokumenteres, at aktiviteten ikke vil skade bevaringsmålsætningen for området. Potentielle konflikter mellem Vand- og Natura 2000-planen skal som udgangspunkt være afdækket i forbindelse med vedtagelse af vandplanen.

Strategisk miljøvurdering

I medfør af bekendtgørelse nr. 936 af 24. september 2009 af lov om miljøvurdering skal der foretages en miljøvurdering af planer og programmer, der omhandler fysisk planlægning og arealanvendelse, eller som kan påvirke et internationalt beskyttelsesområde væsentligt.

I bilag 4 er der udarbejdet en miljørapport, der belyser konsekvenserne ved at gennemføre Natura 2000-planen for område nr. 109.

Bilag 1. Kort over Natura 2000-områdets placering og afgrænsning

Natura 2000-områdets afgrænsning. Natura 2000-området består af habitatområde H 93 (rød afgrænsning) og fuglebeskyttelsesområde F77 (blå skravering). Andre Natura 2000-områder er vist med sort afgrænsning.

Bilag 2. Opsummering af Natura 2000-planen og mulige virkemidler

En opsummering af Natura 2000-planens indhold, mål og indsatsprogram findes samlet i Bilag 2 - opdelt på de naturtyper og arter, der udgør udpegningsgrundlaget for det på gældende Natura 2000-område.

Se www.naturstyrelsen.dk – under opslag om plan for dette Natura 2000-område.

Bilaget indeholder endvidere en oversigt over mulige virkemidler, der er eksempler på, hvordan indsatsprogrammet kan gennemføres.

Sammen med bilag 2 findes på hjemmesiden baggrundsmateriale for planerne samlet i basisanalyse og tillæg til basisanalyse samt henvisning til kort over forekomst af de kortlagte og tilstandsvurderede naturtyper.

Bilag 3. Væsentlige naturforvaltningsmæssige opgaver

Ved igangsætningen af Natura 2000-planprocessen blev der identificeret en række væsentlige naturforvaltningsmæssige opgaver. På baggrund heraf blev der opstillet 4 sigtelinjer, der formulerer prioriteringen af den nødvendige indsats. Sigtelinjerne sætter dermed rammerne for Natura 2000-planlægningen.

De overordnede rammer er formuleret i nedenstående bilag. Teksten indgik i idéfasen for vand- og naturplanlægningen, juni – december 2007. Antallet af naturtyper, der kortlægges og tilstandsvurderes er siden udvidet.

Væsentlige naturopgaver

Miljøministeriet har udarbejdet en oversigt over væsentlige naturforvaltningsmæssige opgaver i Natura 2000-planlægningen. Det er de opgaver, som tillægges den højeste prioritet i 1. planperiode fra 2010 til 2015:

Væsentlige naturforvaltningsmæssige opgaver i Natura 2000-planlægningen:

Danmark er ifølge Habitatdirektivet forpligtiget til at iværksætte de nødvendige foranstaltninger, der sikrer eller genopretter en gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, der udgør habitatområdernes udpegningsgrundlag.

Samtidig er Danmark forpligtet til, via gennemførelsen af Fuglebeskyttelsesdirektivet, at træffe egnede foranstaltninger med henblik på at beskytte yngle- og rasteområder for en række fuglearter.

Væsentlige trusler mod naturen

En række faktorer udgør de væsentligste trusler mod de direktivudpegede naturtyper og arter:

Næringsstofbelastning medfører markante forringelser af terrestriske naturtyper, søer, vandløb og kystnære farvande først og fremmest som følge af gødkning, afstrømning fra markarealer og kvælstofnedfald. Store mængder næringsstoffer i naturen fremmer ensartede næringskrævende artssamfund på bekostning af et alsidigt plante- og dyreliv og medfører forringede forhold for den biologiske mangfoldighed og naturtyper og arter;

Tilgroning ændrer på afgørende vis levevilkårene for en række plante- og dyrearter, herunder fuglene. Det truer også især lysåbne naturtyper som moser, enge, klitter, heder, overdrev men også egeskove ofte som følge af manglende eller utilstrækkelig drift;

Fragmentering skaber isolation af arternes bestande, hvorved de risikerer at uddø. Foruden et direkte tab af naturareal, forringes de eksisterende naturtypers tilstand og deres økologiske funktioner;

Udtørring er en vedvarende trussel mod mange våde naturtyper og de tilhørende arter som følge af en ændring i de naturlige vandforhold;

Invasive arter er ikke hjemmehørende arter, der spreder sig. De optager plads og fortrænger det oprindelige plante- og dyreliv og findes i dag på mange naturarealer;

Forstyrrelse kan være en afgørende faktor navnlig for truede og sårbare arter, der på grund af levevis og specifikke krav til levested, vil være følsomme overfor menneskelige aktiviteter. Ofte vil truslerne påvirke i samme retning. For eksempel er tilgroning ofte en effekt af næringsstof-belastning og udtørring, tillige er presset på mange arter højt på grund af fragmentering, og det øges yderligere med forekomst af for eksempel invasive arter og menneskelig forstyrrelse.

Overordnet målsætning

Målsætningen er, at de udpegede naturtyper og arter på sigt opnår "gunstig bevaringsstatus". Der skal opstilles en langsigtet målsætning for hvert af de udpegede Natura 2000-områder.

Målsætningen rækker udover 1. planperiode og beskriver en tilstand, der tager hensyn til potentialet i de lokale naturforhold og i de udpegede områder som helhed.

Sigtelinjer for indsatsen i 1. planperiode

Natura 2000-planen skal under hensynstagen til den overordnede målsætning opstille konkrete retningslinjer for indsatsen i 1. planperiode for hvert enkelt beskyttelsesområde. Det kan være en indsats, som strækker sig ud over planperioden, men som skal iværksættes nu.

Opfyldelsen af Habitat- og Fuglebeskyttelses-direktivernes krav om "gunstig bevaringsstatus" er en opgave, som strækker sig over lang tid og kræver en omfattende indsats. Det er derfor nødvendigt at prioritere og målrette indsatsen i den enkelte planperiode. Den nationale prioritering af indsatsen i 1. planperiode fokuserer på at sikre naturtilstanden for udpegede naturtyper og bestandene for udpegede arter. Der vil på baggrund af naturmæssige forskelligheder være regionale forskelle i gennemførelsen af indsatsen.

Sikring af naturtilstanden af eksisterende naturarealer og arter i beskyttelsesområderne

Ifølge direktiverne skal de naturtyper og arter, der udgør områdernes udpegningsgrundlag, have en gunstig bevaringsstatus. Der er således en forpligtigelse til at sikre naturen mindst samme tilstand som ved

direktivernes ikrafttræden. Dette kræver ofte en løbende driftsindsats og en vedvarende indsats mod næringsstofbelastningen på de eksisterende naturarealer for at opretholde eller genoprette dem i samme tilstand.

Sikring af de små naturarealer

De små naturarealer er ofte i dårlig naturtilstand, blandt andet fordi de er så små, at påvirkningen fra omgivende arealer har stor betydning. En udvidelse af små naturarealer indenfor beskyttelsesområderne samt eventuelt sammenkædning af arealer via spredningskorridorer og trædesten kan være nødvendig for at opretholde naturtilstanden også på længere sigt.

Sikring af naturtyper og levesteder som lovligt kan ødelægges

Der skal ske en sikring af de naturtyper og levesteder, der ikke er beskyttet mod aktiviteter, som direkte kan ødelægge dem. Det drejer sig for eksempel om skovens naturtyper og sten- og boblerev på havet. Der vil derudover være andre ikke beskyttede levesteder for visse af direktivernes arter, hvor en sikring kan være nødvendig, for eksempel for visse fuglearter.

Indsats for truede naturtyper og arter

For naturtyper og arter, hvis status på landsplan er i fare for at blive voldsomt forringet i 1. planperiode, og hvor der er en fare for, at de forsvinder fra den danske natur på sigt kan en egentlig naturgenopretningsindsats og/eller målrettet drift være nødvendig. Som eksempler på truede naturtyper og arter kan nævnes højmoser, eremit og sortterne.

Natura 2000-planlægningen fastlægger desuden retningslinjer for myndighedernes skønsmæssige beføjelser efter lovgivningen i øvrigt.

Natura 2000 og Vandrammedirektivet

Gennemførelsen af Vandrammedirektivet og vandplanerne forventes at bidrage til at imødegå nogle af ovennævnte trusler. Eksempelvis genskabes nye naturområder i ådale, og vandkvaliteten vil blive forbedret. Omfanget af synergieffekten mellem Natura 2000 og Vandrammedirektivet vil blive tydelig undervejs i planprocessen. For vandforekomster, der også er omfattet af Natura 2000-direktiverne, vil det strengeste af miljømålene være gældende.

Med målbekendtgørelsen er der fastlagt nærmere retningslinjer for fastsættelse af mål i Natura 2000-områderne og defineret en 5-trinskala for naturtilstanden i 18 lysåbne naturtyper. Et tilsvarende tilstandssystem er under udarbejdelse for de 10 skovnaturtyper og for direktivernes arter. På et senere tidspunkt vil et tilstandssystem for såvel de ferske som de marine naturtyper blive udarbejdet.

Bilag 4. Miljørapport for Natura 2000-planen

Miljørapport for Natura 2000-planen for område nr. 109 Havet mellem Romsø og Hindsholm samt Romsø

- kan læses på Naturstyrelsens hjemmeside, se www.naturstyrelsen.dk under opslag om plan for dette Natura 2000-område.

Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø
www.nst.dk